

8873 J5

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
(SZTAB GENERALNY)

Warszawa, dn. 27. XI. 1922.

Oddział II.

DO

Nr 30145 / II Inf/II/D/3

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

Szt.Gen.tel.148.

w Warszawie.

TAJNE

W załączeniu przesyłam do wiadomości odpis raportu
Attache Wojsk.P.P.w Rzymie z 7/XI.1922.r. L.1450.

1 załącznik:

Szef Oddz. II. Szt.Gen:

Otrzymują:
Gen. Adjut. Nacz. Wodza
Gabinet Ministra
Minister Spr. Zagr.
Attache w Belgradzie
Paryżu
Londynie

MATUSZENSKY

Ppłk.p.d. Szt.Gen.

NOWY GABINET WŁOSKI
JEGO POLITYKA WOJSKOWA I ZAGRANICZNA.

Dojście do
 władzy "faszy-
 stów" i zachę-
 wanie się kół
 wojskowych.

Dojście do władzy "faszystów" odbyło się dzięki znamienitej sztuce. Gdy prezydent ministrów, FACTA, o-
 głosił stan oblężenia, król stanął przed dylematem
 albo iść na walkę z "faszystami" i ryzykować roz-
 zlew krwi, ewentualnie nawet swoją abdykację na
 rzecz syna, albo uleść presji ulicy i powołać rząd
 nieparlamentarny, rząd narzucony siłą potężnej orga-
 nizacji.

Pod wpływem kół wojskowych działających przez
 pierwszego adjutanta króla, generała CITTADINI'EGO
 król wybrał tę drugą drogę, odmówił podpisu pod
 dekretem o stanie oblężenia i telegraficznie wo-
 zwał Mussolini'ego do Rzymu.

Jest więc znamienne, że właściwie zdecydowało
 o przewrocie w o j s k o stojąc moralnie po
 stronie "faszystów".

Wyczułem to odrazu w Ministerstwie Wojny z na-
 stroju, jaki tam panował i meldowałem Pensiowi,
 który mi polecił telegraować o tem do Warszawy
 /patrz moja dep. sz. nr. L.1440 z dn. 30. u.n./ ten-
 bardziej, że i jego informacje na to samo wskazy-
 wały.

Cozywiście następstwem tej postawy wojska by-
 ło powołanie przez Mussolini'ego generała ^{DI} BIZZI
 na stanowisko Ministra Spraw Wojskowych i Admi-

ralissimus'a TARDON de REVEL- na ministra Marynarki
ce wskazuje jaki będzie program nowego rządu w
sprawach wojskowych.

Zamierzona manifestacja oficerów na cześć Mu-
soliniego, która nie doszła do skutku tylko wsku-
tek jego zakazu, dowodzi, jak szerokie kręgi za-
kreśliła sympatja dla rewolucji w kręgach wojskowych

Nadzieje kół wojskowych pokładane w nowym rządzie.

Z rozważań, które miałem w Ministerstwie Wojny wynika, że spodziewają się, iż rząd Mussoliniego w pierwszej linii zajmie się nową organizacją wojska, która jak wiadomo, nie jest definitywnie założona.

Ze ta nowa organizacja nie będzie podporządkowana wymaganiom budżetu, który minimalnie wyznacza dla niej miejsce, że nie będzie się opierała na iluzorycznej wartości wychowaniu przedwojskowym /instruicje pre-militaire/, które będzie jedynie dopełnieniem tej fachowej pracy, że zyskają szerokie poparcie finansowe wszelkie, zapoczątkowane studia nad nowymi środkami walki, których przyszła wojna wymaga, że wreszcie przez stworzenie milicji narodowej z dawnych "faszystów" ulży się budżetowi wojskowemu likwidując "gunndie regie" wykonującą dziś służbę policyjną, a zwracając te siły dla istotnej obrony terytorjum.

Następnie wielkie nadzieje pokładają w fakcie, iż wreszcie da się przywrócić dawną reżymu w ostatnich czasach dyscyplinę w wojsku przez

zupełnie odseparowanie żółtęża od wpływów agitacji politycznej.

Również, spodziewają się, energiczniej będzie można postępować z opornymi elementami niewłoskiej narodowości/ze Słowianami i Niemcami/ w sprawie poboru.

Wiadomo, że n.p. na skutek opornego stanowiska po słów niemieckich, w Tyrelu poboru rocznika "1902" nie rozciągnięte na obywateli przyłączonych prowincyj.

W marynarce spodziewają się szybszej odbudowy wielkich jednostek, które mają zapewnić Włochom panowanie nad Morzem Śródziemnym.

Jednym słowem programem ma być odbudowa wielkiej floty i floty dla celów nacjonalistycznych i przywrócenie w ten sposób Włochom należnego im w ich pojęciu stanowiska mocarstwowego.

Odbudowa siły militarnej Włoch programem Musselini ego.

Wiadomo, jakie Musselini miał poglądy na politykę zagraniczną, jego oświadczenia w prasie wielokrotnie o ten mówiły.

Odtąd jest jasne, że w obecnej sytuacji finansowej i wojskowej Włoch ten program i imperjalistyczny był niewykonalny. Dlatego też pierwszym jego czynem było widzenie się z ambasadorami angielskim i francuskim oraz prezydentem państwa S.H.S. i udzielenie im uspokajających zapewnień.

Wiemy jednak i z innych źródeł, że Musselini miał powiedzieć ".....gdy DIAZ mi powie, że chwila nade-

szła, inaczej " z tymi państwami pomówię". W każdym razie jest faktem, iż tą drogą pragnie on pójść. Przez arają doszedł do władzy- na potęgę araji oprócz pragnie politykę państwa w przyszłości.

Pierwsze kroki nowego rządu w kierunku wzmożenia siły militarnej Włoch.

Pierwszym czynem Mussolini'ego, konsekwencją jego myśli politycznej było oddanie Ministerstw Wojny i Marynarki tym dwu ludziom, których uważają tutaj za moralne czynniki zwycięstwa, osobistej popularnym we Włoszech, do których Naród ma zaufanie.

Drugim bardzo ważnym krokiem jest utworzenie komisarza dla lotnictwa, czyli stworzenie niejakie Ministerstwa Lotnictwa. Komisarzem tym będzie generał DOUBST, który w roku 1916 i 1917 wyteczył ostre zarzuty przeciw generałowi CADORNA. W roku 1919. udał się do Niemiec i tam studiował postępy lotnictwa i napisał nawet o tem książkę, którą postaram się dostać.

Szef sztabu tłumaczył mi znaczenie tego komisarjatu.

Ma to być mobilizacja sił gospodarczych kraju dla zapewnienia rozwoju lotnictwa. Ministerstwo woyny ma gotowych wiele eksperymentów, których nie miało sposobności środków wydeskanalic i zastosować na wielką skalę.

Trzecim krokiem- to przyspieszenie reorganizacji piechoty, jak już kilkakrotnie meldowałem.

Włosi posiadali "bataljon wzorowy" przy szkole piechoty w Oriole-Romano, obecnie w Civitavecchia, ale z powodu braku środków nie wprowadzali tego nowego typu do armji. Wspominałem w moich raportach i o tem, że tylko nieznaczna ilość żołnierzy i oficerów może być przeszkolona według nowego systemu. Otóż szef sztabu zawiadomił mnie, że od 1. stycznia 1923. roku wprowadzają ten typ nowego bataljonu do każdej brygady piechoty, i że w tym celu fabryki dostały zamówienia na większe ilości broni samoczynnej, l. k. m. która jak wiadomo jest uzbrojeniem "bataljonu wzorowego".

Stosunek nowego rządu do zagadnień polityki zagranicznej do Polski.

Wejskowa koła włoskie zawsze odnosiły się z żywą sympatją do Polski. Jej walka z bolszewikami odbijała się wśród tych kół żywym echem. Zresztą Polaka w każdej armji musi wzbudzić szacunek. Oczywiście dziś, gdy sfery wejskowe dochodzą do znaczenia, niewątpliwie odbija się to na polityce Włoch względem Polski. Wpływy niemieckie osłabły. MITT i jego zwolennicy są chwilowo zupełnie zgnębieni. Oczywiście wpływy te działają w pierwszej linii na naszą niekorzyść w opinji włoskiej. Stosunek do Francji nie może uleże dużej zmianie, bo "faszyści" wprost frankofilami nigdy nie byli, a w armji, choć jest pewna część oficerów, którzy wyrażają uczucia przyjaźni dla armji francuskiej - nie może ona liczyć na taką, jak polska, sympatję.

Nie można jeszcze przewidzieć, po jakiej linii pójdzie polityka zagraniczna nowego rządu odnośnie

de najbliższych problemów t.j. stosunku do Należ
Ententy, a przez nią do Francji i Polski. O tem za-
pewne donosi do N.S.Zagr. Poselstwo, które ma możność
lepiej ocenić tę sprawę, ja tylko muszę stwierdzić,
że w kręgach wojskowych sympatje dla Polski zdawna
żywiene teraz objawiają się i manifestują otwaroie
i sądzę, że należy ten nastrój podtrzymać i w tym
duchu działać.

Rzym, dnia 7. listopada 1922. r.

Za zgodność odpisu:

Rössowski per.

8878 J5

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
(SZTAB GENERALNY)

Erny

Warszawa, dn. 27. XI. 1922 r.

Oddział II.

Nr 20140 / II Inf/II/D/3

DO

Szt.Gen.tel.148.

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

w Warszawie.

W załączeniu przesyłam do wiadomości odpis raportu
Attache Wojsk.P.P.w Rzymie z 10/XI. 1922.r. L.1461.

1 załącznik:

Otrzymują:
Szef Szt.Gen.
Gabinet Ministra
Gen.Adjut.Nacz.Wodza

Szef Oddz.II.Szt.Gen:

Matuszewski
MATUSZEWSKI

Pplk.p.d.Szt.Gen.

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WODZA
8878 J5
Wpłynęło dn. 5. XII. 1922 roku
Wyszło dn. 102 roku
Załączników

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

ATTACHE WOLSKOWY P.P.
w Rzymie.
Nr. 1461

Rzym, dnia 10. listopada 1922. r.

O d p i s .

DO
ODDZIAŁU LI SZTABU GENERALNEGO

W a r s z a w a .

OSTATNIE WIADOMOŚCI POLITYCZNE Z POSELISTWA:

- 1/." Consulta "zawładnia Pesiz R.P., że Mussolini uzależnia esta-
teczną odpowiedź w sprawie Jaworzyny od relacji swych posłów
w Warszawie i Pradze.
- 2/." Consulta / zawiadomiła, że Włochy godzą się na dopuszczenie
nas na konferencję w sprawie cieśnin.

/-/ Merstin

Za zgodność odpisu:

Mjr. Attache Wejsk.

Ry
Ressewski per.